भ्रष्टाचार

द्धारा

विष्णु प्रसाद अर्याल

उप प्रशासक, त्रिभुवन विश्वविद्यालय

२०७३ आषाढ २ गते बिहिबार

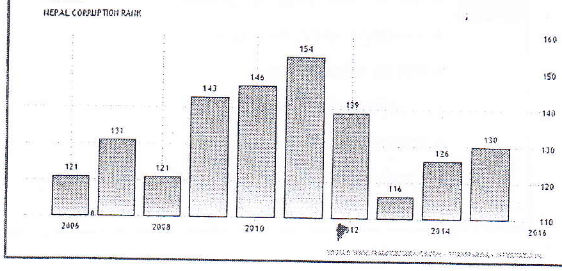

विभिन्न क्षेत्रमा हुने भ्रष्टाचार

◆ राजनीतिक पार्टी	७० प्रतिशत
◆ निजामती सेवा	६६ प्रतिशत
◆ प्रहरी सेवा	५८ प्रतिशत
◆ सांसद	५१ प्रतिशत
◆ अदालत	५१ प्रतिशत
◆ सैनिक सेवा	२७ प्रतिशत
◆ स्वास्थ्य	१७ प्रतिशत
◆ सञ्चार क्षेत्र	१४ प्रतिशत

यी विषयमा सहभागीसंग छलफल गरिने छ ।

- ◆ भ्रष्टाचार भनेको के हो ?
- ◆ के भ्रष्टाचार देशको समस्या हो ?
- ◆ को को यस समस्याले पिडित छन् ?
- ◆ देशको कुन कुन क्षेत्रमा भ्रष्टाचार छ ?
- ◆ भ्रष्टाचारले देशको कुन कुन कुरालाई असर गरेको छ ?

यी विषयमा सहभागीसंग छलफल गरिने छ ।

- ◆ के शिक्षा क्षेत्रलाई पनि भ्रष्टाचारले असर गरेको छ ?
- ◆ भ्रष्टाचारको सन्दर्भमा विश्वविद्यालयको अवस्था के छ ?
- ◆ नेपालमा भ्रष्टाचार रोक्न कार्यरत संस्थाहरु कुन कुन हुन् ?
- ◆ भ्रष्टाचारका चुनौतिहरु के के हुन् ?
- ◆ भ्रष्टाचार रोक्न सम्भव छ ?

परिभाषा

आफू वा अरु कसैलाई लाभ पुर्‍याउने तथा सार्वजनिक संस्थालाई हानी पुर्‍याउने काम

चुनौतिहरु

- कानुनी व्यवस्था
- संस्थागत प्रवन्ध
- भ्रष्टाचार प्रति सामाजिक आकर्षण
- अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिवद्दतामा कमि
- सरकारी प्रतिवद्दता नहुनु
- राजनीतिमा अपारदर्शिता
- प्रशासनमा राजनीतिकरण
- समाजमा नैतिक शिक्षामा कमि

उपायहरु

- निरोधात्मक, दण्डात्मक र पर्वर्द्धनात्मक उपायको अवलम्वन
- अन्तराष्टिय सहयोग
- कानुनी सुधार
- सामाजिक सहभागिता
- राजनितिक जवाफदेहिता वृद्दि गर्ने
- निजी क्षेत्रको भ्रष्टाचार रोक्न कानुनी र संस्थागत प्रवन्ध
- भ्रष्टाचार प्रति सामाजिक विकर्षण
- यथेष्ट तलव र सामाजिक सुरक्षा
- प्रचलित कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयन

यी विषयमा अनुभव आदान प्रदान गरिनेछ ।

- सम्भावित भ्रष्टाचारहरु
- भ्रष्टाचार हुने कारणहरु
- सामान्य प्रशासनमा भ्रष्टाचार
- पुरतकालयमा भ्रष्टाचार
- आर्थिक प्रशासनमा भ्रष्टाचार
- भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा अख्तियार, सतर्कता केन्द्र, प्रहरी, मन्त्रालय, विअआको भूमिका
- प्रशासनमा भ्रष्टाचार
- आर्थिक भ्रष्टाचार
- नीतीगत भ्रष्टाचार

सार्वजनिक खरिदमा भ्रष्टाचार

- आवश्यकताको पहिचान गर्दा
  - आवश्यकतामा परिवर्तन र गलत आवश्यकताको प्रस्तुती
  - अनावश्यक अध्ययन, गलत अध्ययन
- लागत स्पेसीफिकेशन तयार गर्दा
  - प्रोजेक्ट लागतको गलत मूल्यांकन
  - एकल आपूर्तिकर्तालाई महत्व दिनँ
  - गलत डाटाको प्रयोग
  - अधिक स्पेसिफिकेशन
  - मर्मतको लागि तोकिएका आवश्यकताहरु

सार्वजनिक खरिदमा भ्रष्टाचार

- वोलपत्र स्वीकृत गर्दा
  - ठेक्कालाई टुका टुका गर्ने र एउटैले काम गर्ने
  - पर्याप्त सूचना नदिनँ
  - प्रकृयाको दुरुपयोग
  - शर्तमा पक्षपात
  - जरिवाना तय गर्न नसक्नँ
  - वाध्यात्मक शर्तहरु हटाउनु
  - जरिवानाका शर्तहरु लागू गर्न नसक्नँ

सार्वजनिक खरिदमा भ्रष्टाचार

- कार्य प्रगतिको अवस्थामा
  - आपूर्तीमा गडवडी
  - छुट
  - परिवर्तीत अर्डर
  - प्रयोग भइरहेको अवस्थाको सामग्री हटाउने
  - अनियमित सेवाको प्रावधान
  - अनावश्यक परिवर्तन -भेरियशन)
  - धेरै पटक भुक्तानी
  - उपठेक्काको प्रावधान राखि कार्यप्रगति देखाउने

अन्य भ्रष्टाचार

- प्रशासन
  - नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, पुरस्कार, विभुषण, कारवाही
- पुस्तकालय
  - खरिद, सेवा, शुल्क, जरिवाना
- शैक्षिक प्रशासन
  - भर्ना, परीक्षा, आन्तरिक परीक्षा, प्रवेश परीक्षा, शुल्क निर्धारण
- आर्थिक प्रशासन
  - बजेट, शुल्क, अनुदान, छात्रवृति, छुट

संस्थागत व्यवस्था

- अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग
- राष्टिय सतर्कता केन्द्र
- प्रहरी
- मन्त्रालय
- विश्वविद्यालय अनुदान आयोग

अख्तियार दुरूपयोग अनुसन्धान आयोग

भग -२१

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

२३८. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग :

(१) नेपालमा एक अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग रहनेछ जसमा प्रमुख आयुक्त र अन्य चार जना आयुक्तहरू रहनेछन् । प्रमुख आयुक्तले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको अध्यक्ष भई काम गर्नेछ ।

२३९. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(१) कुनै सार्वजनिक पद धारण गरेको व्यक्तिले भ्रष्टाचार गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेको सम्बन्धमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले कानून बमोजिम अनुसन्धान गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

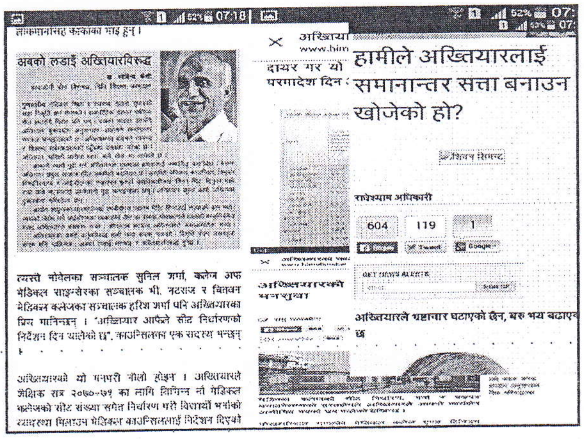

राष्टिय सतर्कता केन्द्र

- अनुगमन गर्ने :

(क) आर्थिक, प्रशासनिक तथा प्राविधिक कामको सम्पादन,

(ख) जनतालाई पुऱ्याउनु पर्ने सेवा, सुविधा कानून बमोजिम भए वा नभएको,

(ग) नेपाल सरकारले भ्रष्टाचारका विरुद्धमा समय समयमा जारी गरे का रणनीति, कार्यनीति, कार्यक्रमको कार्यान्वयन भए वा नभएको विषय,

(घ) सम्पादन हुने काममा ढिलासुस्ती वा अनियमितता भए वा नभएको,

(ङ) त्यस्ता कार्यालय वा संस्थाबाट प्रदान हुने सेवा, सुविधा र सोसाग सम्बन्धित अन्य विषय ।

- सतर्क गराउने तथा कारवाहीको लागि लेखी पठाउने

समाधानका उपायहरु

- ♦संस्थागत प्रयास (तह १)
- ♦व्यक्तिको प्रयास (तह २)

- ♦अन्तिम प्रयास

आफैबाट